

Dívám se s velkou důvěrou do počátků republiky, i když vím, že budou velmi těžké. A před nastávající budoucností ustupují nebo měly by ustupovat do pozadí různé ty londýnské a emigrační rozčilenosti a komplikace. Jen abys dobře rozuměl: 1. nestavěl jsem se proti tomu, aby do Státní rady byli — je-li třeba — jmenováni další agráři, ale přál jsem si, aby byli vybráni skutečně demokraticky a pokrokově smýšlející. Proto jsem nesouhlasil s takovým Čapkem, a ovšem ani ne s Hodžou (to z důvodů, které dobře znáš ještě z Paříže),⁴ 2. nikdo Tě nemůže házet na pravici nebo jinam, kam se sám nevhodíš. Každý rozumný musí počítat se zemědělci, ale to ještě neznamená, že se musí obnovit agrární strana, jejíž politika nese těžkou odpovědnost za národní katastrofu, ani že se musí tvořit strany na stavovském podkladě.

Bohužel, nemohu se ani při nejlepší vůli věnovat Tvému úřadu tak, jak by bylo třeba. Stein dělá co může, ale je toho na něj mnoho. Tvoje osnovy se projednávají ve Státní radě, s řadou připomínek a pozměňovacích návrhů, o nichž se se Státní radou přátelsky dohodujeme.

Srdečně pozdravuje Tebe a ostatní
Ripka.

AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 2326 (Wash. 234). Záznam depeše.

[63]

1944, 21. září. Banská Bystrica. — Úvodník „Pravdy“ o úkolech závodních výborů jako revolučních orgánů slovenského pracujícího lidu.¹

V ý r o b a n e s m i e s t á t

Slovenský pracující lid stojí za slovenským povstaním. Nepodľahol nikdy fašizmu za tých zlovestných päť rokov teroru. Komunistická strana dávala jeho protihitlerovskému smýšľaniu organizačný výraz. Po celý čas ho v ilegalite viedla a vo vhodnom okamihu postavila sa na čelo protifašistického boja verejne. Stala sa zvestovateľom národne-revolučného boja proti Nemcom.

Ale práve táto práca národne-revolučného boja je dobou širokej demokracie. Prístup ľudu k vykonávaniu štátnej moci je význačným rysom tohto povstania a zárukou jeho víťazstva.

Orgánom demokraticko-revolučným tejto fázy boja za slobodu sú národne-revolučné a závodné výbory. V nich je organizovaná protifašistická sila národa. Ony sú reprezentantom demokraticko-revolučných vrstiev. Závodné výbory, ktoré sú koncentráciou síl robotníctva, a národne-revolučné výbory, v ktorých, hlavne na vidieku, má podstatnú účasť slovenský sedliak, sú prvoradým politickým činiteľom už dnes a ich politický význam sa bude stupňovať. Závodné a národné revolučné výbory nemajú byť len orgánmi úzko politickými. Rozsah ich činnosti má byť veľmi široký.

⁴ Dne 10. srpna 1944 Beneš přes protest komunistů jmenoval novými členy Státní rady dva reakční agráři — bývalého člena ústředního výboru agrární strany Josefa Čapka a Fedora Hodžu, syna smutně proslulého Milana Hodži. S tímto jmenováním nesouhlasili ani někteří představitelé buržoazního odboje (například i Ripka). Jejich postoj však nevyplýval z poměru k reakční politice agrární strany a jejich předních představitelů. Ripka a ostatní nesouhlasili s Čapkem a Hodžou jako s politickými konkurenty. Milan Hodža, Čapek, Osuský a ještě někteří další totiž ještě v r. 1939, opíraje se o reakční francouzskou vládu, usilovali o to, aby zaujali vedoucí postavení v československém odboji a vytlačili dr. Beneše, Ingru, Outratu a lidi kolem nich. Navenek tyto konkurenční třenicí byly maskovány jako politické rozpory mezi představiteli české buržoazie a činiteli slovenského autonomistického křídla agrární strany (viz AÚD KSC Praha, f. 38, inv. j. 9, 174 a d.).

¹ Autorem článku byl J. Púll.

Všetky výrobné prostriedky musia byť pod kontrolou celého národa. A túto kontrolu národ vykonáva závodnými a národnými výbormi.

Aké sú úlohy *závodného výboru* v smysle tejto otázky?

1. V tých podnikoch, kde niet riadneho vedenia závodu, najmä tam, kde vedenie závod opustilo, alebo tam, kde vedenie závodu nestará sa o ďalšiu riadnu výrobu a riadnu zamestnanosť robotníctva, treba navrhnúť Povereníctvu Slovenskej národnej rady pre veci hospodárske a zásobovacie človeka, ktorý by svojimi odbornými schopnosťami a politickým smýšľaním zaručoval ďalší riadny chod výroby. To isté platí o podnikoch, ktoré sú v majetku Nemcov, a o podnikoch arizovaných, ak doterajší vedúci závodu nepracujú tak, ako to kážu národné záujmy.

2. Staraj sa, aby rodiny robotníkov, ktorí narukovali k armáde alebo partizánom, riadne dostávaly vyživovací príspevok a netrpely nedostatkom. V prípade nemožnosti iného riešenia majú závodné výbory zariadiť svojpomocnú akciu pre tieto rodiny.

3. Staraj sa o to, *aby prevádzka v podnikoch nestála*, pokiaľ nie je to z technických alebo vojenských dôvodov potrebné, ale aby sa riadne pracovalo. Slovenská národná rada trvá na tom, že podniky nemajú sa zastavovať a robotníctvo prepúšťať. Chod výroby nesmie byť sabotovaný.

4. Staraj sa, aby majetková podstata podniku bola zachovaná a aby ani z dôvodov sabotážnych ani z dôvodov egoistických nebola zmenšená.

5. Staraj sa, aby oprávnené žiadosti robotníctva boli preskúmané a predložené Slovenskej národnej rade.

Národné revolučné výbory majú povinnosť ešte širšej kontroly. Slovenský sedliak a pracujúci človek vôbec má prevziať kontrolu nad pôdou a jej produktami. Majú sa starať hlavne:

1. aby všetko pole bolo riadne obrobené a úroda zabezpečená, a to i tam, kde majitelia pre svoje zradcovské smýšľanie utiekli a zem ostala bez pána;

2. aby ľudia takéhoto smýšľania nemohli zmenšiť živý či mŕtvy inventár a iné časti majetku;

3. aby sa zachovávaly predpísané ceny a aby široké kruhy konzumentov neboly predražovaním ožobračované;

4. aby byly splnené všetky nároky, ktoré kladie verejné zásobovanie. Len rešpektovaním zásobovacích predpisov zaistíme uspokojenie potrieb obyvateľstva a dosiahneme plnú bojovosť.

Toto je hlavný obsah kontroly, ktorú majú prevádzať závodné a národné výbory, tieto podstaty našej národnej revolúcie.

Všetky (úlohy) vyplývajú z toho jediného faktu, že naše hospodárstvo nie je zasadené do práce pre nemeckú vojnovú mašinu. Je zasadené proti nej.

Pravda, 21. 9. 1944, čís. 11. — Též Perom a krvou, Bratislava 1959, str. 76—78.

[64]

1944, 21. září. Banská Bystrica. — Článek „Pravdy“ o organizování dělnické milice na závo-
dech a o možnostech jejího využití v boji proti fašismu.

Zbrane vo fabrike

Čo sú to závodné obrany

Treba sa chápať každej podnetnej myšlienky, ktorá je schopná vzpružiť náš branný odpor proti nemeckým okupantom, aby sme svoj oslobodzovací boj viedli úspešne, *vítazne*.